

حساب های استانی

فصل ۲۲

هدف از تهیه و تدوین حساب‌های ملی، محاسبه مهم‌ترین متغیرهای جریان‌های اقتصادی نظیر تولید، مصرف، تشکیل سرمایه، صادرات، واردات و درآمد، در یک دوره زمانی معین و اندازه‌گیری مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی موجودی منابع نظیر ثروت، دارایی و بدهی، در مقطعی از زمان است که از طریق آن‌ها می‌توان وضعیت اقتصادی کشور را در آن دوره یا مقطع زمانی به تصویر کشید. تهیه و تدوین آمار حساب‌های ملی در کشورهای مختلف، براساس چارچوب سیستم حساب‌های ملی پیشنهاد شده توسط سازمان ملل متحد انجام می‌شود. سیستم مذکور برای اولین بار در سال ۱۹۵۳ به صورت مجموعه‌ای فرموله شده تحت عنوان "سیستم حساب‌های ملی" یا "SNA" منتشر شده است. آخرین تجدیدنظر در SNA، در سال ۱۹۹۳ صورت گرفت که توسط پنج نهاد بین‌المللی متشکل از سازمان ملل، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه و کمیسیون جامعه اروپایی، به تصویب رسید. تهیه حساب‌های ملی، بعد از جنگ جهانی دوم به صورت موردی و بر اساس نیازهای خاص در ایران شروع شد، از جمله در سال‌های ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ به ترتیب "تولید ناخالص داخلی ایران برای سال ۱۳۳۴" و "تولید ملی ایران برای سال ۱۳۳۶"، توسط کارشناسان خارجی برآورد شد. سپس سازمان برنامه و بودجه، درآمد ملی کشور را برای دوره زمانی ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۰ به تفصیل برای بخش‌های مختلف اقتصادی برآورد و منتشر نمود. بانک ملی نیز برآورد مقدماتی دیگری را برای سال ۱۳۳۸ به انجام رساند. با تاسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، به دلیل فقدان یک سازمان رسمی آمار، تهیه حساب‌های ملی به عهده این بانک گذاشته شد و پس از آن بر اساس قانون، بهمن‌ماه ۱۳۵۳، این وظیفه رسماً به مرکز آمار ایران محول شد. محاسبه ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی، در سال‌های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و محاسبه محصول ناخالص داخلی از روش هزینه، از سال ۱۳۶۱، و نیز تهیه جداول داده - ستانده اقتصاد ایران برای سال‌های ۱۳۵۲، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، از جمله مهم‌ترین اقدامات مرکز آمار ایران در تهیه حساب‌های ملی بوده است. تهیه حساب‌های ملی از سال ۱۳۷۳، در برنامه کار مرکز آمار ایران قرار گرفت، بدین ترتیب مرکز آمار

ایران هر ساله حساب‌های ملی را بر اساس تعاریف، مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و روش‌های محاسباتی منطبق بر اساس SNA سال ۱۹۹۳، به قیمت‌های جاری و ثابت و در این راستا هر ساله محصول ناخالص داخلی استان‌ها و اطلاعات تفصیلی مربوط به ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی را تهیه و منتشر می‌کند.

حساب‌های منطقه‌ای استان خراسان شمالی برای اولین بار در سال ۱۳۸۳ انجام گرفت و پس از آن مشابه تمام استان‌ها، سالانه این آمار ارائه می‌گردد. اطلاعات این فصل در قالب جداول "ارزش افزوده‌ی بخش‌های عمده‌ی اقتصادی و محصول ناخالص داخلی"، "ستانده‌ی بخش‌های عمده‌ی اقتصادی" و "مصرف واسطه‌ی بخش‌های عمده‌ی اقتصادی" بیان می‌شود. این اطلاعات براساس آمارهای منتشر شده‌ی مرکز آمار ایران ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم

ستانده: ستانده، کالاها و خدماتی است که در یک واحد تولیدی، تولید شده و برای استفاده در خارج از آن واحد در دسترس قرار می‌گیرد.

مصرف واسطه: مصرف واسطه عبارت است از ارزش کالاها و خدماتی که به صورت داده‌های یک فرآیند، مصرف می‌شوند، به استثنای مصرف دارایی‌های ثابت که به عنوان مصرف سرمایه‌ی ثابت ثبت می‌شود. کالاها و خدمات ممکن است در یک فرآیند تولید تغییر شکل داده یا کاملاً مصرف شوند. بعضی از داده‌ها بعد از تغییر شکل و تشکیل ستانده، مجدداً وارد یک فرآیند تولید مصرف می‌شوند. مصرف کالاها و خدمات نظیر مواد اولیه، برق، آب، سوخت، لوازم‌التحریر، ارتباطات، حمل و نقل، تعمیرات جزئی ساختمان و ماشین‌آلات و امثال آن‌ها مصارف واسطه محسوب می‌شود.

ارزش افزوده: ارزش افزوده در هر فعالیت اقتصادی عبارت است از تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات به کار رفته در جریان تولید. ارزش افزوده در هر فعالیت اقتصادی از جمع درآمد عوامل تولید در آن فعالیت نیز به دست می‌آید.

محصول ناخالص داخلی: محصول ناخالص داخلی برابر است با ارزش مجموع کالاها و خدماتی که در قلمرو داخلی کشور تولید می‌شود. به عبارت دیگر، محصول ناخالص داخلی معادل است با ارزش افزوده‌ی ایجاد شده توسط مقیم و غیر مقیم، در قلمرو داخلی کشور. محصول ناخالص داخلی، برای یک دوره‌ی زمانی معین (معمولاً یک سال تقویمی یا مالی) برآورد و ارائه می‌شود.

خالص مالیات‌های غیر مستقیم: خالص مالیات‌های غیر مستقیم معادل است با مالیات‌های غیر مستقیم منهای کمک مالی دولت به تولیدکنندگان.

قیمت بازار: قیمت بازار عبارت است از قیمت متداول بازار برای کالاها و خدمات که شامل خالص مالیات‌های غیر مستقیم نیز می‌شود.

گزیده اطلاعات

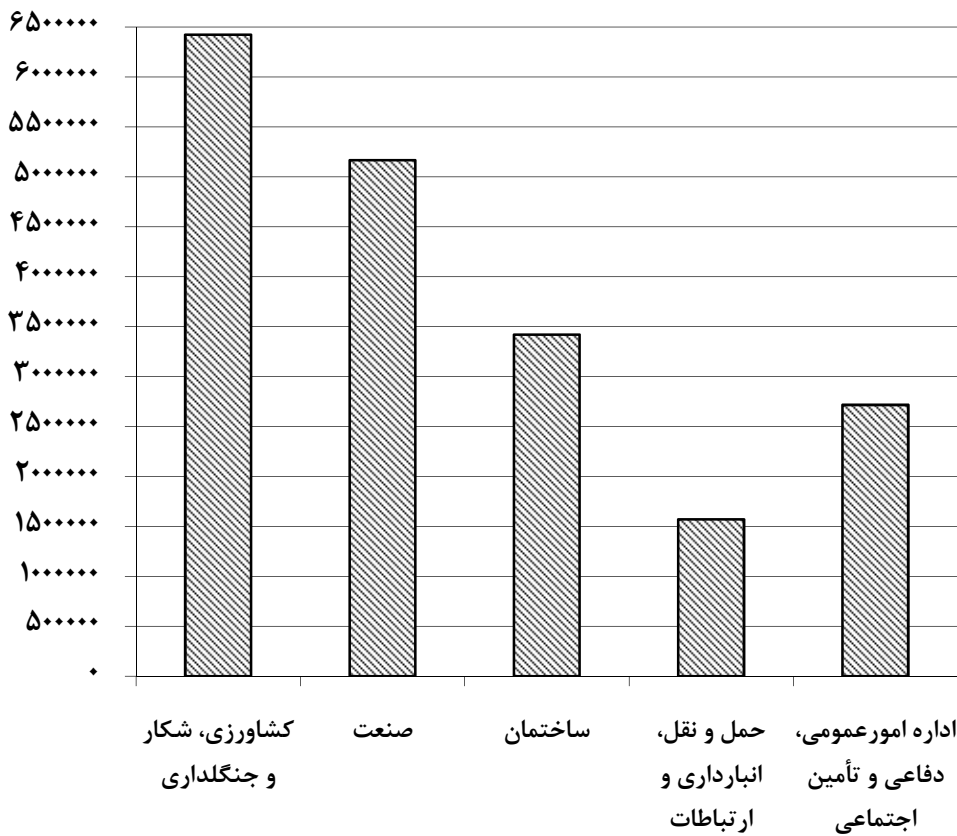
در سال ۱۳۹۰، محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار) ۳۴۹۵۶۳۳۲ میلیون ریال بوده است. سهم بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری از ارزش افزوده کل بخش‌های اقتصادی استان ۱۸/۶ درصد بوده که نسبت به سال قبل ۱۸/۷ درصد افزایش داشته است. بعد از بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری، سهم بخش‌های صنعت و مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار به ترتیب با ۱۵/۰ و ۹/۹ درصد از کل ارزش افزوده استان در رتبه دوم و سوم قرار دارند. بخش ساختمان با اختصاص ۹/۹ درصد (از ارزش افزوده استان) نسبت به سال ۱۳۸۹، ۱۸/۹ درصد افزایش و بخش آموزش با ۶/۹ درصد (از سهم ارزش افزوده استان) نسبت به سال ۱۳۸۹، حدود ۳۰ درصد افزایش داشته است.

۱-۲۲- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش‌های عمده‌ی اقتصادی
(میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
جمع کل.....	۱۵۹۴۴۰۰۶	۲۲۶۵۹۸۸۴	۲۶۱۰۷۲۰۰	۲۶۲۰۷۲۲۳	۳۴۵۲۰۹۲۰
کشاورزی، شکار و جنگلداری.....	۲۹۳۳۳۷۹	۳۵۵۴۹۹۸	۴۸۷۴۵۴۴	۵۴۱۱۱۶۹	۶۴۲۴۳۵۴
ماهیگیری.....	۷۰۴۵	۱۳۷۱۵	۱۴۶۷۲	۱۸۷۷۲	۲۸۳۲۷
معادن.....	۱۴۲۰۹۵	۹۱۹۹۰	۱۱۶۳۳۱	۱۵۴۵۸۱	۱۸۴۸۳۰
صنعت.....	۱۸۸۸۷۵۰	۲۵۹۳۸۳۶	۳۱۵۱۰۴۴	۳۷۱۶۶۷۲	۵۱۶۸۰۵۵
تأمین برق و گاز و آب.....	۶۷۱۶۷	۶۷۹۳۷۴	۶۲۵۰۴۵	۱۴۲۰۱۳۰	۳۱۰۸۱۰۸
ساختمان.....	۱۱۶۹۸۲۳	۲۲۶۳۲۲۶	۲۲۱۷۷۷۰	۲۸۷۸۹۹۴	۳۴۲۱۷۱۴
عمده فروشی خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای.....	۳۴۷۹۸۴۷	۵۴۰۱۵۴۹	۵۸۹۹۹۱۷	۲۴۳۹۹۵۳	۳۱۳۹۳۴۷
هتل و رستوران.....	۶۰۹۳۵	۸۲۰۹۵	۹۹۳۰۱	۱۱۶۳۵۶	۱۲۰۲۳۳
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات.....	۸۵۱۲۶۷	۱۲۹۷۶۶۹	۱۵۸۰۶۰۳	۱۵۵۲۲۵۹	۱۵۷۱۶۲۲
واسطه‌گری‌های مالی.....	۲۰۳۸۸۷	۳۰۵۱۷۵	۳۳۷۳۹۳	۳۶۰۰۸۰	۵۶۸۲۷۳
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار.....	۱۱۴۱۵۴۷	۱۹۴۲۵۷۱	۲۱۷۹۹۱۴	۲۲۶۱۵۸۷	۳۴۲۵۰۴۱
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی.....	۱۱۴۶۷۳۹	۱۴۷۹۰۳۲	۱۷۱۶۳۹۰	۲۰۷۵۷۸۶	۲۷۱۷۵۰۴
آموزش.....	۱۲۵۷۰۲۰	۱۷۲۱۳۶۳	۱۷۸۳۱۸۸	۱۸۵۵۸۳۲	۲۴۰۹۹۳۱
بهداشت و مددکاری اجتماعی.....	۵۴۷۵۵۲	۷۸۹۷۹۲	۹۸۴۲۴۳	۱۲۲۲۳۸۶	۱۴۸۷۱۶۱
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی.....	۱۰۴۶۹۵۴	۴۴۳۴۹۸	۵۲۶۸۴۴	۷۲۲۶۶۶	۷۴۶۴۲۱
خالص مالیات بر واردات.....	-۱۹۴۳۴	۸۴۹۲۴	۱۷۲۳۷۹	۴۲۵۴۴۸	۴۳۵۴۱۲
مالیات بر واردات.....	.	.	.	.	.
سوبسید بر واردات.....	.	.	.	.	.
محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار.....	۱۵۹۲۴۵۷۲	۲۲۷۴۴۸۰۸	۲۶۲۷۹۵۷۹	۲۶۶۳۲۶۷۲	۳۴۹۵۶۳۳۲

مأخذ- مرکز آمار ایران.

۲۲-۱- ارزش افزوده بخش‌های عمده‌ی اقتصادی و محصول ناخالص داخلی
به قیمت بازار (میلیون ریال): سال ۱۳۹۰

منبع: جدول ۲۲-۱

۲-۲-۲- ستانده‌ی بخش‌های عمده‌ی اقتصادی (میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
جمع کل	۲۳۵۸۱۵۳۱	۳۴۶۷۷۸۹۶	۳۹۷۸۷۲۷۲	۴۶۶۲۵۵۹۲	۵۹۳۲۶۹۶۴
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۴۵۸۳۴۱۰	۵۹۱۳۰۹۷	۸۰۲۱۰۴۵	۹۲۱۲۱۱۳	۱۰۷۵۰۸۶۷
ماهیگیری	۱۱۱۱۹	۲۱۱۹۰	۲۲۴۶۰	۳۰۶۱۶	۴۶۸۳۲
معدن	۲۴۸۹۸۹	۲۲۳۱۰۲	۲۱۴۵۳۷	۲۹۳۱۶۳	۳۶۶۸۱۲
صنعت	۳۸۶۷۳۹۷	۵۴۲۵۰۰۸	۶۴۵۵۶۲۴	۸۲۱۴۹۳۰	۱۱۰۸۷۹۹۸
تأمین برق و گاز و آب	۱۲۶۰۵۷	۹۰۹۳۷۶	۸۹۸۶۹۷	۱۸۰۲۴۲۳	۳۵۶۹۱۳۹
ساختمان	۲۷۴۰۴۴۹	۵۲۳۲۷۷۰	۵۱۴۷۷۲۲	۶۷۶۰۳۳۲	۸۱۴۱۲۲۲
عمده فروشی خرده فروشی، تعمیر و وسایل نقلیه و کالاهای	۴۰۳۹۱۶۸	۶۲۳۸۹۵۶	۶۸۳۳۹۱۳	۶۰۳۸۱۸۶	۷۸۹۴۲۳۷
هتل و رستوران	۱۴۴۲۲۷	۲۰۵۲۶۱	۲۴۴۳۷۵	۲۹۰۳۵۰	۳۳۳۷۷۷
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۱۲۱۳۱۹۴	۱۸۹۱۷۶۲	۲۲۸۷۶۵۵	۲۳۹۷۸۴۲	۲۵۴۲۴۰۰
واسطه‌گری‌های مالی	۲۵۷۵۷۱	۴۱۷۰۶۲	۴۵۶۷۹۴	۵۱۸۲۷۸	۷۸۳۰۸۲
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	۱۴۴۲۸۲۳	۲۵۸۴۲۵۹	۲۹۲۹۵۴۷	۳۶۱۷۰۲۲	۴۵۲۸۳۷۲
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی	۱۵۱۵۲۰۹	۱۹۸۵۳۰۳	۲۲۱۸۸۷۵	۲۷۱۸۹۴۵	۳۵۷۰۷۸۴
آموزش	۱۳۷۰۹۹۷	۱۹۰۸۶۱۴	۱۹۸۳۶۰۸	۲۰۷۰۸۸۶	۲۶۸۶۴۱۲
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۶۹۴۱۵۲	۱۰۲۸۲۵۲	۱۲۵۹۳۴۶	۱۵۵۸۶۷۶	۱۸۸۹۷۰۳
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	۱۳۲۶۷۶۹	۶۹۳۸۸۳	۸۱۳۰۷۴	۱۱۰۱۸۳۱	۱۱۳۵۳۲۸
خالص مالیات بر واردات	-	-	-	-	-
مالیات بر واردات	-	-	-	-	-
سوبسید بر واردات	-	-	-	-	-
محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	-	-	-	-	-

مأخذ- مرکز آمار ایران.

۲۲-۳- مصرف واسطه بخش‌های عمده‌ی اقتصادی (میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
جمع کل	۷۶۳۷۵۲۵	۱۲۰۱۸۰۱۲	۱۳۶۸۰۰۷۲	۲۰۴۱۸۳۶۹	۲۴۸۰۶۰۴۳
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱۶۵۰۰۳۱	۲۳۵۸۰۹۹	۳۱۴۶۵۰۱	۳۸۰۰۹۴۴	۴۳۲۶۵۱۳
ماهیگیری	۴۰۷۵	۷۴۷۵	۷۷۸۷	۱۱۸۴۴	۱۸۵۰۵
معدن	۱۰۶۸۹۴	۱۳۱۱۱۲	۹۸۲۰۶	۱۳۸۵۸۲	۱۸۱۹۸۲
صنعت	۱۹۷۸۶۴۷	۲۸۳۱۱۷۲	۳۳۰۴۵۸۰	۴۴۹۸۲۵۸	۵۹۱۹۹۴۲
تأمین برق و گاز و آب	۵۸۸۹۰	۲۳۰۰۰۲	۲۷۳۶۵۳	۳۸۲۲۹۳	۴۶۱۰۳۲
ساختمان	۱۵۷۰۶۲۶	۲۹۶۹۵۴۴	۲۹۲۹۹۵۲	۳۸۸۱۳۳۸	۴۷۱۹۵۰۸
عمده فروشی خرده فروشی، تعمیر و وسایل نقلیه و کالاهای	۵۵۹۳۲۱	۸۳۷۴۰۷	۹۳۳۹۹۶	۳۵۹۸۲۳۳	۴۷۵۴۸۹۰
هتل و رستوران	۸۳۲۹۲	۱۲۳۱۶۶	۱۴۵۰۷۴	۱۷۳۹۹۴	۲۱۳۵۴۴
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۳۶۱۹۲۷	۵۹۴۰۹۲	۷۰۷۰۵۲	۸۴۵۵۸۳	۹۷۰۷۷۸
واسطه‌گری‌های مالی	۵۳۶۸۴	۱۱۱۸۸۷	۱۱۹۴۰۰	۱۵۸۱۹۸	۲۱۴۸۰۸
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	۳۰۱۲۷۶	۶۴۱۶۸۸	۷۴۹۶۳۳	۱۳۵۵۴۳۵	۱۱۰۳۳۳۰
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی	۳۶۸۴۷۱	۵۰۶۲۷۱	۵۰۲۴۸۵	۶۴۳۱۵۸	۸۵۳۲۸۰
آموزش	۱۱۳۹۷۷	۱۸۷۲۵۱	۲۰۰۴۲۰	۲۱۵۰۵۴	۲۷۶۴۸۱
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۱۴۶۶۰۰	۲۳۸۴۶۰	۲۷۵۱۰۳	۳۳۶۲۹۰	۴۰۲۵۴۲
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	۲۷۹۸۱۵	۲۵۳۸۵	۲۸۶۲۳۰	۳۷۹۱۶۵	۳۸۸۹۰۷
خالص مالیات بر واردات	-	-	-	-	-
مالیات بر واردات	-	-	-	-	-
سوبسید بر واردات	-	-	-	-	-
محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	-	-	-	-	-

مأخذ- مرکز آمار ایران.

